

Oslo, 19. mai 2026

Stortingets finanskomité

TILLEGGSBEVILGNINGER OG OMPRIORITERINGER I STATSBUDSJETTET 2026

Naturvernforbundet takker for anledningen til å gi innspill til Stortingets behandling av Prop. 96 S (2025–2026).

Vårt hovedfokus ligger på behovet for tiltak som reduserer energiforbruket. Vi anbefaler en kraftig oppskalering av ENØK-investeringer og virkemidler for å nå målet om 10 TWh spart energibruk i bygg. I tillegg må fossilavhengigheten i transportsektoren reduseres, og kollektivtransport og jernbanen må styrkes. Videre er det beklagelig at regjeringen kutter til sammen 1 milliard kroner i klimatiltak, og at utslippsgapet har økt med 8 millioner tonn CO₂-ekv. på ett år. Dette må Stortinget rette opp i.

Det er positivt at kapasiteten hos Miljødirektoratet økes ved at det ansettes flere til å følge opp verneområder, Oslofjorden og frivillig skogvern. Samtidig er det uheldig at dette tas av midler som er satt av til nettopp tiltak i verneområder og vern av natur – vi trenger mer penger til natur, ikke mindre.

I det etterfølgende presenterer vi Naturvernforbundets konkrete endringsforslag.

Prioritert forslag:

Kap. 1825: Energieffektivisering og -omlegging

Energieffektivisering er nøkkelen til å lykkes med utslippskutt på en naturvennlig måte. Vi trenger kraft til å fase ut bruken av fossil energi, men dette må gjøres uten å true naturmangfoldet eller skape høye klimagassutslipp fra nedbygging av natur. Det trengs et sett av virkemidler, blant annet strengere krav og bedre rådgiving samt bedre tilskuddsordninger for å øke farten på energioppgraderinger og sparetiltak i bygg. Vi ber derfor Stortinget bevilge 2000 mill. kroner ekstra til å støtte modne teknologier for å redusere energibehovet i bygg via Enova (post 50) og til ENØK-tiltak i kommunale bygg (post 60). Sekundært kan halvparten av dette ekstra beløpet tas fra Enovas frie midler, men da må dette tydeliggjøres i budsjettet.

Videre oppfordrer vi Stortinget til å be regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2027, legge fram to handlingsplaner med konkrete virkemidler, én for å realisere målet om å spare 10 TWh strøm og én for å realisere målet om 8 TWh ny solkraft. I tillegg ber vi om at det opprettes egne programmer for energieffektivisering i idretten gjennom Enova.

Øvrige forslag:

Kap. 118 post 76: Russlandskompetanse

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2026, viser flertallet i utenriks- og forsvarskomiteen «til et langvarig samarbeid mellom norske og russiske miljøvernorganisasjoner. Tilskuddsordningen skal omfatte dette samarbeidet også i 2026, slik at kompetansen og samarbeidet mellom norsk og russisk miljøbevegelse opprettholdes». Likevel innebar budsjettforliket for 2026 en reduksjon for denne posten. Posten bør derfor økes med 20 mill. kroner, både for å reversere reduksjonen i budsjettforliket som helhet (10 mill. kroner) og for å øremerke nok midler til miljøorganisasjoner som samarbeider med russisk sivilsamfunn om klima og miljø (10 mill. kroner).

Kap. 440: Bekjempelse av miljøkriminalitet

Miljøkriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot naturmangfoldet. Det dreier seg om bl.a. ulovlig jakt, hogst, fiske, snøskuterkjøring, ulovlig byggevirkosomhet og terrenginngrep med stor naturskade og annen motorisert ferdsel i naturen. Det er viktig at Økokrim styrkes for å hindre slike handlinger. Vi viser til Økokrims nye trusselvurdering om miljøkriminalitet, og mener økte ressurser er helt nødvendig. Vi ber om at bevilgningen til arbeidet for å bekjempe miljøkriminalitet økes med 20 mill. kroner.

I tillegg anbefaler vi Stortinget om å be regjeringen legge frem hvordan de skal følge opp Økokrims anbefalinger om bekjempelse av miljøkriminalitet, inkludert å styrke kapasitet og kvalitet i tilsynsarbeidet, kompetanse i politiet og tverretatlig samarbeid.

Kap. 1321: Nye Veier

Nye Veier fortsetter å planlegge store, naturødeleggende og klimaskadelige motorveitbygginger – der flere også gir betydelig nedbygging av matjord. Nye Veier må få i oppdrag å nedskalere planene sine, noe som også vil frigjøre midler. Vi ber om at bevilgningen til Nye Veier reduseres med 500 mill. kroner.

Kap. 1332 post 63: Særskilt tilskudd til store kollektivprosjekter

Regjeringen foreslår å redusere bevilgningen til bygging av store kollektivprosjekter med 290 mill. kroner som følge av manglende framdrift. Det er beklagelig at dette skjer.

Samtidig ser vi fortsatt et stort behov for mer penger til drift av den fylkeskommunale kollektivtransporten. Mange steder er kollektivtilbudet allerede dårlig, og det vil være svært uheldig om det nå blir ytterligere og kanskje store kutt. Styrking av kollektivtransporten er et viktig bidrag for å få redusert fossilavhengigheten i transportsektoren og vil bidra til utslippskutt. Vi ber derfor om at de frigjorte midlene på post 63 omgjøres til et ekstraordinært tilskudd til fylkeskommunene som øremerkes drift av kollektivtrafikken. Dette gir et behov for 290 mill. kroner ekstra utover regjeringens forslag.

Kap. 1352 post 71 og 72: Vedlikehold og fornying av jernbane

Jernbanen er i en svært kritisk situasjon, med uholdbart mange forsinkelser og innstillinger. Det er et stort etterslep som må tas igjen, og midlene til vedlikehold, fornying og mindre investeringer må økes vesentlig mer. Styrking av jernbanen er et viktig bidrag for å få redusert fossilavhengigheten i transportsektoren og vil bidra til utslippskutt. Vi ber om at bevilgningen til vedlikehold og fornying av jernbanen økes med 500 mill. kroner.

Kap. 1420 post 31: Tiltak i verneområder og restaurering

Naturrestaurering er et viktig element i den internasjonale naturavtalen. Midlene til dette er imidlertid små, og det er søkt om langt mer penger enn det tilskuddsordningen består av i dag. Posten må få betydelig mer penger, og en forsiktig start vil være å øke med 30 mill. kroner i det reviderte budsjettet.

Kap. 1420 post 60: Natursats

Denne populære støtteordningen hjelper kommunene med å lage bedre arealplaner og innføre andre tiltak som tar vare på naturen, basert på lokalpolitisk enighet. Ordningen er viktig, og det er søkt om langt mer midler enn det støtteordningen består av i dag. Vi ber om at bevilgningen økes med 50 mill. kroner.

Kap. 1420 post 61: Klimasats

Også Klimasats er en viktig ordning der staten hjelper kommunene med å gjennomføre frivillige klimatiltak. Det er beklagelig å se at denne posten er foreslått redusert i forslaget til revidert budsjett. Her er det viktig å tenke langsiktig, og vi foreslår at kuttet reverseres slik at posten er på samme nivå som det som ble vedtatt i ordinært budsjett. Dette gir et behov for 123,7 mill. kroner ekstra utover regjeringens forslag.

Forslag til anmodningsvedtak:

- Stortinget ber regjeringen om å legge til i lovforslaget om byggeforbud på myr at forbudet skal gjelde for alle næringer og allerede vedtatte reguleringsplaner.
- Naturskogen er nå kartlagt, men dette har hittil ikke fått forvaltningsmessige konsekvenser. Stortinget ber regjeringen nedlegge midlertidig forbud mot hogst av de mest verdifulle naturskogene.
- Stortinget ber regjeringen innføre en ny avgift på deponi av mineralske masser som skal differensieres etter miljøskade. Provenyet fra avgiften skal øremerkes tiltak for å redusere avfall, gjennom å øke sirkularitet i verdikjeden, fremme tilbakefylling eller stimulere til gjenvinning/alternativ bruk av materialer og overskuddsmasser.
- Stortinget ber regjeringen fjerne merverdiavgiften (innføre nullsats) for brukthandel, reparasjon og reservedeler til klær, sko, elektronikk og andre typiske forbrukervarer per 1. januar 2027. I tillegg må innføring av direkte støtte til reparatører utredes.
- Stortinget ber regjeringen stanse planprosessen om en tredje rullebane på Gardermoen.
- Stortinget ber regjeringen ikke dele ut noen nye utvinningstillatelser innenfor 25km fra grunnlinjen.
- Stortinget ber regjeringen ikke dele ut noen nye utvinningstillatelser nord for iskantsonens sørlige grense, definert ved et gjennomsnitt på 0,5 prosent isfrekvens i april måned i tidsperioden 1995 til 2024.

Med vennlig hilsen
Pernille Bonnevie Hansen
Nestleder, Naturvernforbundet